

Ajanjakson linjaukset ja esimerkit

Uudet ja päivitettyt linjaukset

RDA Toolkitin heinäkuun 2024 julkaisuun:

- [TÄHÄN](#)

RDA Toolkitin maaliskuun 2024 julkaisuun:

- [TÄHÄN](#)

RDA Toolkitin tammikuun 2024 julkaisuun:

- [TÄHÄN](#)

RDA Toolkitin syyskuun 2023 julkaisuun:

- [TÄHÄN](#)

RDA Toolkitin kesäkuun 2023 julkaisuun:

- [TÄHÄN](#)

RDA Toolkitin maaliskuun 2023 julkaisuun:

- [TÄHÄN](#)

Alkuperäisen RDA:n linjausten siirtäminen uudistuneeseen RDA Toolkitiin

Eteneminen

- Alustavat linjaukset tehdään Kansalliskirjaston Sanasto- ja ontologiapalvelussa Fintossa ja Kuvailusääntöpalvelussa: OK
- Sisku ja Kusti käsittelevät linjaukset: OK
- KAM-kuvailuryhmä kommentoi linjauksia: huhtikuu 2021: OK
- Ao. linjaukset julkaistaan RDA Toolkitin joulukuun 2021 julkaisussa.

Yleistä

Elementeissä, jotka sisältävät numeerisia ajanilmauksia, pyritään soveltamaan ISO-standardia 8601

- Joissakin elementeissä ei voida noudattaa ISO-standardia vaan MARC 21 -formaatin hyväksymää merkinäytätapaa: ks. [perustelut](#)
- Auktorisoiuihin hakutietoihin sisältyvissä ajanilmauksissa lisätään asteittain ISO-standardin soveltamista: ks. [tarkemmin](#)
- Aiheena oleva ajanjakso voidaan merkitä MARC 21 -formaattiin (kenttä 648) vain asiasanan muodossa, ei ISO-standardin muodossa

Finto-palveluun perustetaan syksyllä 2021 Aikaontologia:

- Aikaontologia sisältää ajanjaksoja, jotka koostuvat sekä numeroista että sanoista (esim. 1800-luku tai 600 eaa.)
- RDA:n Ajanjakso-entiteetille tehdään Aikaontologian käytäntöjen mukaiset linjaukset
- Vain sanan/sanoja sisältävää ajanjaksoa käsitellään YSO-käsitteenä. Näitä ei sisällytetä näihin linjauksiin.
- Kaikki vuosisadat ja kahden viimeisimmän vuosisadan vuosikymmenet sisällytetään tulevaan aikaontologiaan monikielisesti

Linjaukset

Ajanjakso-entiteetin pääsivu:

- Kohta 32.74.11.59
 - Suomalaisissa kirjastoissa noudatetaan tehokasta kuvailua (ks. Lähteet Käyttäjyhteisöjen aineistot Käyttäjyhteisöjen tarkennetut ohjeet).
- Kohta 33.47.45.64
 - Ajanjaksolle ei ole tehty soveltamisprofiilia.
- Kohta 90.31.13.06
 - Ensisijainen merkitsemistapa on rakenteistettu kuvailu.
 - SISKU: mitä tässä tarkoittaa rakenteistettu kuvailu
 - KUSTI: ajanjaksot identifioidaan ja niihin viitataan yhteisesti sovituilla merkkijonoilla, esim. 1800-luku = NNNN-kkkk
- Kohta 76.37.71.79:

- Aikaontologiaan ei merkitä päivämääriä. Ks. finto.fi
- SISKU: jos tässä on tarkoitus ohjeistaa laajemmin ajanjakson merkitsemistä, ei aikaontologiaan liittyvä viittaus ole oikeassa kohdassa
- KUSTI: tässä luvussa ei ohjeisteta ajanilmauksien käyttöä eri entiteettien elementeissä, esim. henkilön syntymäaika-elementissä, vaan elementtikohtaiset linjaukset laitetaan ko. elementin kohtaan. Tässä luvussa käsitellään vain aikaontologiaa, johon ei sisällytetä päivämääriä.

access point for timespan:

- Kohta 10.32.79.91:
 - Ensijainen merkitsemistapa on rakenteistettu kuvailu.
- ~~Kohta 78.81.47.83:~~
 - ~~Noudatetaan vaihtoehtoa auktorisoiduissa hakutiedoissa.~~
 - SISKU: ei täysin selvää, mitä vaihtoehto tarkoittaa
 - KUSTI: Linjaus on virheellinen: hakutietoa ei muodosteta yhdestä tai useammasta ajanjakson toisesta elementistä. Ei tehdä linjausta tähän vaihtoehtoon.
- Kohta 92.84.89.72:
 - Noudatetaan vaihtoehtoa varianttihakutiedoissa.
 - SISKU: noudatettava vaihtoehto ei näy valittuna kohdassa ajanjakson varianttihakutieto
 - KUSTI: vastaavaa vaihtoehtoa ei ole varianttihakutiedoissa. Sen vuoksi linjaus sijoitettu tähän.
- Kohta 30.66.68.00:
 - Ei noudateta vaihtoehtoa.
- Kohta 62.57.03.86:
 - Ei noudateta vaihtoehtoa ilmausten ennen ajanlaskun alkua (eaa.) ja före Kristus (f.Kr.) yhteydessä.
 - SISKU: olisiko yksinkertaisempaa valita toinen vaihtoehto, jolloin ei tarvittaisi poikkeusta
 - KUSTI: yleisen linjaustavan mukaan poislinjataan epäsoveluva vaihtoehto: ks. ohjeet [RDA-linjaukset 2019- \(uusi RDA\)](#)

authorized access point for timespan:

- Kohta 45.41.09.94:
 - Pakollinen suppean tason kuvailussa.
- Kohta ~~28.07.22.52:~~ 72.44.96.72:
 - ~~Noudatetaan vaihtoehtoa.~~ Merkitään vuosikymmenet, vuosisadat ja vuosituhannet tapauskohtaisesti soveltuvassa muodossa. Tähän linkki Finto-palvelun Aikaontologian kehityslinjauksiin.
 - SISKU: epäselvää, mikä on merkkijonon merkintäjärjestelmä
 - KUSTI: Linjaus on virheellinen: hakutietoa ei muodosteta yhdestä tai useammasta ajanjakson toisesta elementistä. Ei tehdä linjausta tähän vaihtoehtoon.
 - KUSTI: merkkijonon merkintäjärjestelmä on mikä tahansa standardi tai muu sopimus siitä, miten merkkijono merkitään eli esim. mitä välimerkkejä tai osakenttiä käytetään.

beginning:

- Kohta 08.60.27.95:
 - ~~Pakollinen perustason kuvailussa? Onko tarpeellinen Aikaontologiassa, sillä varianttihakutiedossa ilmaistaan tarkempi ajanjakso?~~
 - SISKU: kun aikaontologiaan otetaan vain vuosikymmeniä ja vuosisatoja, niin ei tarvita tätä ajanjakson alkua erikseen, kun varianttina on ISO-standardin mukainen muoto
 - KUSTI: OK: ei linjausta tähän. Päivitään kuvailutasotaulukkoa tämän osalta
- Kohta 49.47.50.82:
 - Ensijainen merkitsemistapa on rakenteistettu kuvailu.
- Kohta 22.41.87.65:
 - Merkitään ISO-standardin 8601 extended-tason 0 mukaan.

ending:

- Kohta 05.93.88.64:
 - ~~Pakollinen perustason kuvailussa? Onko tarpeellinen Aikaontologiassa, sillä varianttihakutiedossa ilmaistaan tarkempi ajanjakso?~~
 - SISKU: kun aikaontologiaan otetaan vain vuosikymmeniä ja vuosisatoja, niin ei tarvita tätä ajanjakson alkua erikseen, kun varianttina on ISO-standardin mukainen muoto
 - KUSTI: OK: Ei linjausta tähän. Päivitään kuvailutasotaulukkoa tämän osalta
- Kohta 16.18.29.30:
 - Ensijainen merkitsemistapa on rakenteistettu kuvailu.
- Kohta 10.50.31.96:
 - Merkitään ISO-standardin 8601 extended-tason 0 mukaan.
 - SISKU: miksi tässä 8601 extended-tason 0 mukaan, kun edellä kohdassa 22.41.87.65 ei extended-tasoa mainittu?
 - KUSTI: kirjoitusvirhe korjattu

identifier of timespan:

- Kohta 98.75.59.18:
 - Pakollinen suppean tason kuvailussa.
- Kohta 44.58.82.82:
 - Noudatetaan vaihtoehtoa. Käytetään tunnisteena Aikaontologian nimialueen tunnustetta.
- Kohta 14.64.65.41:
 - Ei noudateta vaihtoehtoa.
 - SISKU: miksi valittu vaihtoehto (b), jos sitä ei noudateta
 - KUSTI: ks. linjausohjeet [RDA-linjaukset 2019- \(uusi RDA\)](#)

part of timespan:

- Kohta 54.70.28.70:
 - Pakollinen suppean tason kuvailussa.

variant access point for timespan:

- Kohta 10.49.95.02:
 - Pakollinen laajan tason kuvailussa.
- Kohta 77.64.67.00:
 - Noudatetaan vaihtoehtoa. Merkitään ISO-standardin 8601 extended-tason 0 mukaan.
 - SISKU: MARC-formaattia koskeva ohjeistus on syytä tarkistaa. Merkkijonon merkintäjärjestelmän merkitys ei vielääkään selvä
 - KUSTI: ISO-standardia voidaan noudattaa sekä Finton Aikaontologiassa että MARC 21:n 4XX-kentissä haluttaessa.